

PANICĂ ÎN STUF

Alte „Rarități ornitologice“

de: Prof. DIONISIE LINȚIA

ornitolog al Statului, membru deleg. în Comitetul Intern. pt. protecția păsărilor

În revista „Carpații” sub acest titlu au mai fost publicate în numerele anterioare câteva specii de păsări cari interesează vânătorimea noastră mai de aproape, și de acord cu dl. Lt.-Col. Rosetti Bălănescu la cele spuse în articolul d-sale în No. 6, 1934 „Cu prilejul unei pasări rare”, că toți vânătorii adevărați, cari își asumă acest titlu, au nu numai datorința de a ucide „în mod elegant” și conform prescrișelor legii, vânatul aflat în grija lor, ci de „a fi animați și de o inteligență curiozitate pentru viața minunată ce se țese — și manifestă — neîntrerupt în jurul lor”, și pentru care au nenumărate prilejuri în practica lor vânătoarească. Numai să deschidă ochii și să mediteze puțin asupra pradei ce le-a căzut în mână.

Este drept că la mulți vânători talentul înăscut ajută foarte mult autoinstrucția și educația vânătoarească prin care pot deveni factori foarte valoroși la dezvoltarea științei cinegetice, ba chiar și la știința zoologică aplicată tocmai prin faptul că pot vedea multe și captura și mai multe piese, cari puse la dispoziția oamenilor de specialitate pot fi astfel studiate și publicate în modul și la locul cuvenit în interesul științei și culturii generale. „Mai multe mâni mai mult sporesc, mai mulți ochi mai multe văd”.

Deci acei posesori de permise de vânătoare, cari nu au darul de a fi înăscuți și „zoologi cinegetici”, să nu se jeneze a cere explicații dela alții mai versați în această materie ci să sacrifice câteva clipe de a se informa și orienta asupra unei atari piese, — care le-ar părea oricât de puțin „curioasă”, — ajunsă în mod norocos în mâinile lor, fie personal sau prin o epistoală căreia trebuie anexată și aceea piesă pentru cercetare.

Câți vânători sunt cari nu citesc reviste cinegetice, fie că n'au interes de celace se scrie și publică aci cu scop instructiv, fie că nu-și pot permite costul abonamentului unei reviste vânătoarești, dar foarte recomandabil e, ca cei cari primesc o asemenea revistă și o citesc, să nu o arunce mai apoi în raftul sau sertarul din care cu anevoie mai iese la lumină, ci să circuleze pe la toți mânătorii de arme de vânătoare din localitatea lor, fie „domni” fie „țărani”. Și mai ales să le-o facem accesibilă acestora din urmă spre a desvolta un interes și pentru alte scopuri în legătură cu vânătoarea, nu numai interesul pentru ceea ce se poate „vădi în oală”.

Să mi-se ierte sinceritatea, dar am întâlnit și vânători „domnești” nu odată, cari tot atât interes au pentru vânatul „care nu face parale” ca și badea Vasilie sau Pișta-baci”. Il pot asigura pe distinsul nostru camarad de vânătoare Rosetti-Bălănescu că, cazuri analoage ca a „șoferului cu pricina” d-sale, am petrecut și eu nu odată în practica mea de vânător și ornitolog de 35 de ani, dar nu am scăpat nici o ocazie de a instrui și convinge pe vânătorii țărani mai pasionați din Banat, care l-am

cutreerat de-alungul și de-alatul în excursiile mele, că ori ce piesă ce trece peste cadrul cunoștințelor lor sumare de ornitologie, și ar pare suspectă, să nu o asvârle sau s'o juipoaie pentru oală, ci să mi-o arate mai înainte, dată fiind posibilitatea a ajunge întâmplător la unele „rarități” de un interes muzeologic foarte important.

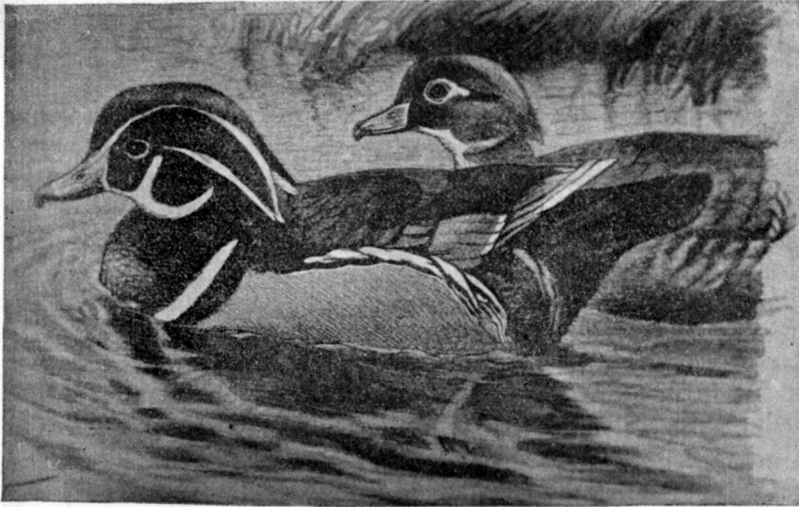
Mulțumită acestor repetate îndrumări am putut aquira și salva o mulțime de rarități interesante și unice pentru studiul ornitologiei noastre. Drept exemplu de incurajare și pentru alții, voi da ca recompensă și în semn de recunoștință pentru aceste importante servicii numele câtorva simpli țărani vânători, cari au contribuit la îmbogățirea Muzeului ornitologic, ce l-am inițiat acum 35 de ani în metropola Banatului.

Țăranul Miloia Savity, vechi vânător inteligent, în comuna Becicherecul (Pescărețul) Mic lângă Timișoara, un prețios observator al meu, mi-a adus (în anul 1914) *Larus fuscus fuscus* L. (*Martin negricios*) specie foarte rară, apoi *Otis tetrax* (*Spurcaciul*), *Burhinus oediconemus* L. (*Pasărea ogorului*) specii rare pentru Banat, iar în iarna trecută *Lampronessa sponsa* L. (*Rață cu ochi de șoim* = *Rață carolinenză*) unică pentru întregă țara și rară pentru Europa; alt țăran simplu dar pasionat vânător bătrân, moș Todor Spătaru din comuna Giulvăz (jud. Timiș-Torontal), mi-a îmbogățit muzeul cu două specii noi (pentru țara noastră) de găște sălbatice: *Anser brachyrhynchus* Bail. (*Gâscă cu cioc scurt*) și *Anser neglectus* Sushk. (*Gâscă cu picioare roșii* = *gâsca lui Sushkin*). Un alt țăran șvab din comuna Săcălăz (jud. Timiș-Torontal) Matei Ortinau mi-a dăruit un interesant exemplar de albinism (recte erythrism) al *Raței sălbatice comune* (*Anas platyrhyncha* L.) apoi *Rață montană* (*Nyroca marilo* L.), iar paznici de vânătoare cari au stat și stau sub ordinele mele au capturat interesante și rare specii de păsări de pradă ca: *Falco peregrinus brookei* Gray., *Buteo vulpinus*, *Buteo zimmermannae* etc.

Am amintit mai sus că voi vorbi despre păsările ce interesează vânătorimea noastră, adică cele ce prevede și legea vânatului și nu alte specii, — la cari, dacă s'ar năpusti toți vânătorii de pe la țară, ar fi un dezastru, — să le rezervăm acestea numai celor ce sunt chemați a se ocupa de ele și la locul competente.

Evident că prin mijlocirea revistelor vânătoarești, abia în câțiva ani au eșit la iveală interesante și importante observații și publicații, de cari mulți autori de manuale didactice și științifice vor profita și de sigur le vor și aprecia la locul cuvenit, îmbogățind cunoștințele tineretului și cultura patriei noastre.

Dar nu lungesc discuția, revin la speciile pe cari doresc să le prezint sumar cetitorilor „Carpaților”, fără prea multă descriere morfologică și sistematică, ci numai în liniamente generale lăsând să vorbească mai mult clișeele reproduse aci de pe

Lampronessa sponsa L. (Rață carolinensă, mascul)

păsele naturalizate și fotografiate de autorul acestor comunicări.

La 31 Ianuarie a. c. țăranul Miloia Savity din com. Becicherecul mic mergând des de dimineață la fântâna artezică din apropierea domiciliului său (cam pe la periferie) după apă, a observat pe acoperișul unei case apropiate o rață curioasă, care peste puțin fusese atacată de un șoim călător, ceia ce a făcut ca această rață să se refugieze în șanțulețul pe care se scurgea apa, — în societatea unor rațe domestice, — o rață care la moment i-a atras atenția ca o specie ce n'o mai văzuse în practica lui vânătorească de 50 de ani, a alergat după armă și a împușcat-o, iar a doua zi plin de mândrie mi-a adus-o ca să mi-o predea și să se informeze că ce fel de specie rară a capturat. Mare ne-a fost surprinderea amândurora când i-am spus că avem de a face cu o specie unică pentru țara noastră și foarte rară și pentru Europa. Era specia *Lampronessa sponsa* L. (femelă). Rață cu ochi de șoim până aci necunoscută la noi în țară. (Nemțește: Braut-Ente, Engl.: Wood Duck, Franțuzește: Canard carolin). Cum în luna Ianuarie dăinuiau pretutindeni în Banat și în Europa viscole și geruri puternice, încât tot ținutul era acoperit de un strat de zăpadă dela 1/2 m. în sus, iar râurile și bălțile „înghețate os”, în pribegia ei enormă, s'a adăpostit la acest mic îgheab de apă neînghețat, spre a-și găsi ceva hrană.

Oare de unde să fie „zălit” aci în Banat, când patria ei e America de Nord, dela al 50° latitudine până la Mexic și Indiile occidentale? E foarte verosimil să fi dezertat din vreo grădină zoologică din Europa, cu toate că penajul era absolut intact iar timpul nepotrivit pentru a-și părăsi singuratică localitatea de adăpost și unde a crescut.

În unele grădini zoologice din Europa occidentală e drept că se găsesc exemplare de această speță, dar e greu de constatat de unde și din ce direcție a venit. Este curios — și regretabil totodată — că în prezent când deja să exagerează așazicând cu aplicarea inelelor de marcare în diferite părți și din inițiative

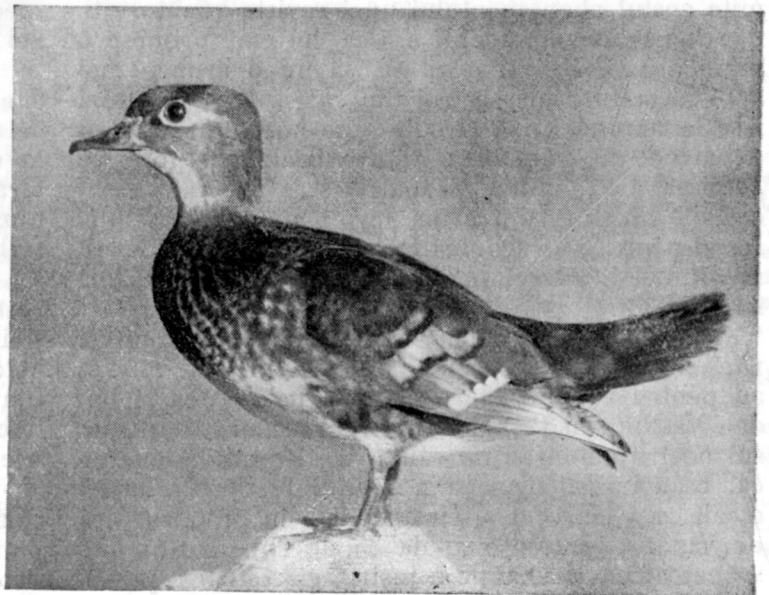
particulare,¹⁾ nu se aplică astfel de inele și la păsările din grădinile zoologice, cari sunt lăsate chiar în plină libertate. Voi încerca, ca, — în calitatea mea de membru delegat a „Comisiunii Monumentelor Naturii”, secțiunea regională pentru Ardeal, — care a fost invitată de a face parte din Comitetul Internațional pentru protecția păsărilor, în România (Comité International Pour La Protection Des Oiseaux), a prezenta ocazional un deziderat, respective un memoriu pentru a invita în interes științific internațional toate grădinile zoologice, de a aplica inelele lor, păsărilor adăpostite acolo, cari ar avea posibilitatea le a evada sau dezerta din aceste localități. Astfel nu vom sta nedumeriți în fața unor „oaspeți rarissimi” cu totul străini continentului nostru, cum e cazul și cu „Gâsca de India” publicat de Conte Carol Kornis (Carpații 1935 No. 1).

Doresc a remarca aci că astfel de specii nu pot fi privite și enumerate în lucrări sau zoografii științifice ca specii integrante ci numai ca curiozități „rarissime”.

Dar să vedem cum se prezintă ca înfățișare această rață. Rățoiul (masculul) e puțin mai mic decât rața sălbatică comună și de talie mai sveltă,

¹⁾ (Ministerul prusiac a reglementat deja în vara anului trecut printr'un ordin inelarea sau marcarea păsărilor, condiționând aceasta de o autorizație specială eliberată de minister. Aceasta măsură ar fi necesară și la noi pentru a putea unifica și centraliza această metodă de cercetări, asupra căreia necesități voiu reveni cu altă ocazie.

— Interealez aci o înștiințare primită din partea dlui Alexandru Runyay dentist din Carei, prin care anunță Stațiunea Ornitologică Română că a împușcat un „Cudalb” („Rėti sas” sic?) care avea la piciorul drept un inel de aluminiu cu semnalmentele: „Dej 1929”. Data înștiințării e 9 Noemv. 1933. Am anunțat-o aci această știre, bănuind că interesează pe Contele Carol Kornis, care după cum am aflat din coloanele „Carpaților” a înființat o stațiune ornit. particulară, dar a cărei adresă nu o cunosc.

Lampronessa sponsa L. (Rață carolinensă, femelă) — Muzeul Stațiunii Ornitologice

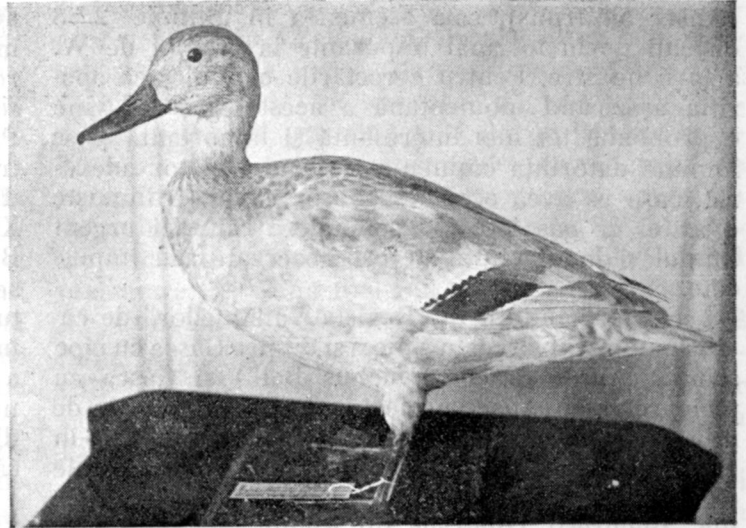
grumaz potrivit lung, capul mare și moțat, ciocul mai scurt decât lungimea capului terminat în o unghie tare încovoiată, coada lungăreață și lată și mult rotunzită. Penajul pompos cu culori metalice, capul verde cu luciu violet-purpuriu, la ambele laturi ale capului câte o linioară albă, alta dela orbitru peste obraz și comănac (conci); gusa și gulerul alb; gâtul și partea anterioară a pieptului roșietic castaniu, fin alb împetrișat; slăbinile (flancurile) brun-gălbue fin undulate cu linioare negre și tivite cu benzi albe și negre. Lungimea cca 46—47 cm.

Femela (rața): capul și gâtul brun-suriu; jurul ochilor și gusa alb, partea inferioară a gâtului și pieptului pe bază brună pătată cu dungi lungărețe brun deschise; partea superioară a corpului brun negricios cu un luciu verziu. „Oglinda” aripilor ambelor sexe de culoare verde-închisă cu luciu metalic și tivită cu negru catifelat și terminată în alb. Ochii caracteristici mari, cu pleoape golașe de culoare galbenă portocalie, asemănând cu ochii unui șoim călător. Greutatea femelei a fost de 0.62 kg., lungimea 46.5 cm, aripa 23 cm., coada 14 cm., culmenul 3.4 cm.

După cum am amintit mai sus, patria acestei rațe e America de Nord unde trăește dela Newschottland până la Florida și Mexic de unde în migrațiunile ei de iarnă ajunge până la America centrală și Indiile occidentale. În Europa a fost prima dată capturată la 13 Oct. 1854 în apropierea Berlinului, unde erau 2 exemplare observate. Se presupune că și aceste exemplare ar fi fost scăpate din vre-o grădină zoologică, deși distinsul ornitolog Cabanis afirma pe atunci, că o eventuală migrare din America nu ar fi esclusă.

Un număr mai mare a fost observat în Dec. 1883 lângă Graz (Austria) și în iarna 1890/91 în Slavonia și Stîria, fără a se putea constata faptul dacă aceste pasări ar fi evadat din captivitate sau nu. La 29 Noemv. 1890 a fost împușcat un mascul în localitatea Begtez (Slavonia) care să află în muzeul din Zagreb. La 11 Dec. 1911 a fost împușcată o pereche în hotarul comunei Törökszentmiklos (Ungaria) lângă Tisa, dintr'un cârd de găște domestice, și păreau foarte blânde, de unde ornitologul german Heinroth deducea că aceste exemplare ar fi dezertat din grădina zoologică din Berlin. Ultimul exemplar ar fi deci femela împușcată aci la Becicherecul Mic (Banat) la 31 Ian. 1935.

Ca curiozitate rară mai dau fotografia unei femele a Raței sălbatică comună (*Anas platyrhynchos* L.) ce reprezintă un caz interesant de erythrism (un fel de albinism imperfect). Exemplarul este pe deplin și normal dezvoltat ca și alte exemplare, cu deosebirea că culoarea dominantă a acestei femele este de un alb „mohorit” (gălbui-murdar) iar pe spate de nuanțe puțin mai întunecate, iar „oglindea” depe aripă este de un verde-brun cu luciu purpuriu ușor. A fost împușcată într'o baltă din com. Săcălaz (Jud. Timiș-Torontal) la 31 Iulie 1933, dintre alte rațe sălbatice. De remarcat e că acest exemplar a evitat mult timp ca să se ridice în zbor din baltă, tocmai pentru culoarea ei trădătoare.

Anas platyrhynchos L. Rața sălbatică (femela) (erythrism) — Muzeul st. ornitologice

Ca completare a listei Gâștelor cu gât roșu enumerate de dl Rosetti Bălănescu din Bolgrad în rev. „Carpații” 1934 No. 6 pot adăuga aci că exemplarul împușcat la 28 Noemv. 1928 în hotarul comunei Fetești (Jud. Jalomița) despre care spune că „nu știe ce a devenit”, să găsește în Muzeul Stațiunii Ornitologice Române din Timișoara.

Problema apariției acestei găște devine din ce în ce mai interesantă deoarece paralel cu apariția la noi în Țară cu câțiva ani în urmă (dela 1916) apare aproape în fiecare an la granița noastră de N—W în pusta Hortobágy din Ungaria, unde a fost prima împușcată la 11 Mart. 1916, iar mai târziu (3. IV) tot acolo încă 6—7 exemplare, observate. La 14 Mart. 1919 tot pe Hortobágy a fost vânat alt exemplar dintr'un cârd de cca 30 exemplare, iar în 4—6 Mart. 1921, dintr'un cârd de 9—10 exemplare iarăși a fost capturat unul, apoi la 11 Mart. al aceluiaș an asemenea au fost observate câteva cârduri mai mici și împușcate 2 exemplare, și alte multe cazuri încă. Amintesc încă, numai cazurile de capturări pe pusta Hortobágyului din *toamna anului trecut (1934)*, comunicate de dr. Eugeniu Greschik custodele Muz. Naț. din Budapesta: 1 mascul tânăr la 30. X., 1 masc. adult la 1. XI., 1 masc. tânăr la 12. XI., alt exemplar tot de acolo în a doua jumătate a lunii Noemv. și observate încă câteva exemplare sau cârduri mai mici. Această pentru camaraziile de vânatoare dela granița de W. a țării noastre, unde cu siguranță să vor rătăci asemenea exemplare, nefiind distanța mai mare de cât câțiva km. dela acele regiuni.

Cea mai interesantă apariție a găștei cu gât roșu pe pusta Hortobágyului cade în aceiaș epocă ca și la noi, adică în anul 1928/29 când au fost observate respective împușcate câteva exemplare atât la noi dar mai ales în apropierea graniței noastre de W. în Ungaria, unde atât primăvara dar îndeosebi toamna, au fost observate în repețite rânduri și câteva exemplare împușcate.

În ultimile 2 decenii această specie de găște apare — așa se vede — deseori și pare a fi în oarecare legătură cu marile pasagii de Gârlița mare

(*Anser albifrons*), cari asemenea în ultimile 2—3 decenii devin tot mai impozante la granița de W. a țării noastre. Pentru cercetările ornitologice apariția așazicând momentană a acestei găște devine o problemă tot mai interesantă și importantă și se impune datorința eminentă fiecărui vânător adevărat, care va avea ocazia să observe sau să impuște o astfel de găscă, ca să semnaleze cât mai urgent timpul și locul unde au fost observate sau impușcate.

S'a mai amintit în „Revista Vânătorilor” de cătră doamna Silvia Stein-Spiess și despre Gâsca cu cioc scurt (*Anser brachyrhynchus* Bail.) și Gâsca cu picioare roșii (*Anser neglectus* Sushk.) publicate de mine ca specii noi pentru România, — încă în 1931 — dar apărut abia la 1932, în „Publicațiunile Societății Naturaliștilor din România” București, (*Beiträge zur Kenntnis der Vogelvauna von Rumänien*) și pe cari doresc a-le aminti și aci, spre a deștepta interesul tuturor vânătorilor cari au ocazie de a vâna găște sălbatice. Aceasta în-deosebi pentru a stabili raportul acestor specii noi, la noi în țară, deoarece până acum nu s'a dat cuvenita atențiune lor, ci au fost scăpate din vedere, și neagnoscute, și sunt convinși că deși, — mai rare din an ce trece, — numărul lor se micșorează, totuși în epoca de pasăgiu a găștelor, și acestea trec prin țara noastră cu siguranță, dar bine înțeles în cârduri foarte mici.

Ca să nu exploatez prea mult coloanele „Carpaților” voiu da numai principalele caractere ale acestor specii, pentru a le putea identifica mai ușor când va fi cazul.

Ambele specii apar târziu toamna, iar la sfârșitul iernii, deja prin Februarie sau primele zile din Martie, cum începe să se topească zăpada, dispar numai în cârduri mici de câte 4—6 exemplare, când s'a întunecat deja bine. Glasul lor e mai adânc ca al celorlalte („voci de bariton”) și cam în felul următor s'ar putea reproduce: gâ-gâ-gâ, gâ-gâ-gâ și se aseamănă mult cu al celor domestice. Sunt găște de talie mai mare; la culoare se aseamănă în general cu aceia a Gâștei de sămănătură (*Anser fabalis*), se deosebesc însă de toate celelalte prin culoarea picioarelor care este roșietică-carinolă (celelalte au picioarele portocalii sau gălbuie, ori rosa (*Anser cinereus*) și în special prin structura ciocului, care e mai svelt și la vârf, — începând de lângă unghia ciocului, cam o treime, — este inelat de o bandă roză-roșietică până la vânat-violet (primăvara).

Schița conturei ciocurilor aci dată, servește spre orientare la expansiunea benzei depe cioc.

A treia specie foarte mult asemănătoare acestora, a cărei studiu mai recent nu e terminat încă, este Gâsca lui Buturlin (*Anser carneirostris* But.) până aci neamintită încă în fauna ornitologică a României. După cercetările foarte sumare până

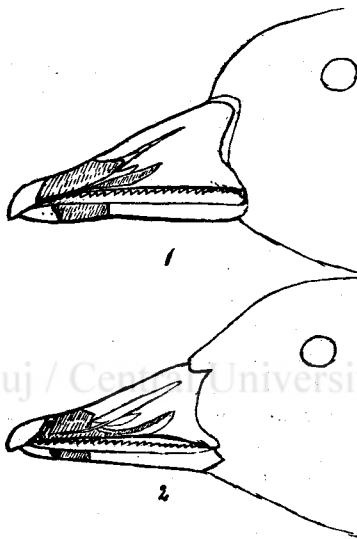
aci, această subspecie diferă de cele anterioare numai prin culoarea benzei ciocului, care este roză-roșietică și foarte mult răspândită, iar picioarele sunt de culoare gălbuie portocalie. Colegul meu Prof. A. Kammner din Sibiu mi-a comunicat printr'o epistoală la 19 Noemv. 1933 că dl Otto Radler din Sibiu ar fi împușcat o găscă pe care colegul Kammner a determinat-o drept *Anser carneirostris* But. După descrierea și schițele trimise de dânsul se vede de fapt a fi un exemplar al Gâștei lui Buturlin. Această nouă specie de găscă, care se găsește în Muzeul de st. nat. din Sibiu, până în prezent nu a fost pe deplin recunoscută, de unii autori cu renume și deci câștigarea de material necesar studiului se impune. Asupra speciei *A. carneirostris* cât și a celorlalte specii a publicat un studiu foarte detaliat directorul subst. al Institutului Ornitologic din Budapesta Iacob Schenk în Jurnalul Institutului „Aquila” 1929—1930 și în Journal für Ornithologie 1929. „Festschrift für Ernst Hartert”.

Țin să comunic și câteva date interesante asupra apariției Lebedei (*Cygnus cygnus* L.) în Banat în cursul lunii Ianuarie a. c. fapt care rareori se semnalează aci. Cum am amintit la începutul acestui articol, în luna Ianuarie au dăinuit viscole și geruri mari, iar zăpada a crescut peste $\frac{1}{2}$ m. pretutindeni. Faptul acesta a alungat verosimil de prin sudul Rusiei lebedele și alte pasări înotătoare mai spre sud în speranța de a găsi pe aci adăposturi temporare, și cum pretutindeni era aceeași climă a fost zădărnicit și reținut un cârd de 7 exemplare în apropierea Timișoarei. În preseara anului nou au fost observate prima dată în com. Pischia perindându-se pe diferite hotară din jurul Timișoarei până la 22 Ianuarie a. c. când au dispărut definitiv.

Primul exemplar (tânăr în haină sură) a fost ucis la 10 Ian. în hotarul comunei Ghiroda de către funcționarul tribunalului local C. Bulbuc, al doilea exemplar ad. după repetate încercări, la 14 Ian. de către țaranul șvab din com. Pischia Ignatie Remmel iar al treilea exemplar (mascul) tot acolo de către personalul silvic la 22 Ian. Acest exemplar a ajuns în laboratorul meu, unde am avut ocazia a-l cerceta mai deaproape.

După informațiile culese, toate trei exemplarele erau aproape complet slăbite și sleite de puteri din lipsa totală de hrană, fapt ce a făcut că aceste pasări mari și sfioase să fie apropiate până la bătaia armelor de alice. Exemplarul care l'am naturalizat eu era „slab cârlig”, aproape numai pielea și oasele, neavând tot timpul nici apă deschisă nici măcar un fir de iarbă mâncare. Stomacul absolut gol de orice resturi vegetale, și numai ca o linguriță de grăunțe de nisip mai dur.

Ultimele observații la această specie aci, datează dela anii 1920 și 1923. Pe la finea lunii Dec.

Schiță a ciocurilor:

1. *Anser neglectus* Sushk.
2. *Anser brachyrhynchus* Bail.

1920 au fost observate două cârduri (unul: 2 ex. ad. și 4 ex. 4 tinere; al doilea 2 ex. ad. și 2 tinere) prin bălțile din Becicherecul mic, Biled și Satchinez unde au poposit 10—14 zile. De notat e că iarna aceia era aproape fără zăpadă. În Febr. anul 1923, iarnă foarte grea în Banat (zăpadă până la 1 m.) au fost împușcate 2 exempl. ad. la Beregsău și 1 ad. pe Timiș în hotarul com. Giroc (Jud. Timiș); primele 2 exemplare au ajuns la mine iar al treilea vândut aci la un restaurant. În interesul complectării studiilor ornitologice, invit pe această cale toți vânătorii din Banat și Ardeal să contribuie cu observațiile lor similare câștigate în iarna trecută, referitoare la apariția Lebedelor.

În sfârșit mai amintesc aci și o rară specie de Dropie împușcată la noi în țară în comuna Șicula (Jud. Arad) la 20 Aprilie 1931 de către baronul Tiberiu Solymosy: *Dropia gulerată asiatică*, sau *Houbara asiatică Chlamydotis undulata magueenii* Gray (Nemțește: Kragentroppe, Franțuzește: Outarde de Macqueen, Englezește: Maqueen's Bustard,

Ital.: Ubara asiatica, Rusește: Begunez) care durere a ajuns în străinătate. Această dropie se deosebește la prima vedere de cea a noastră prin penajul prelungit și fin spintecat de pe cap ce formează o ceapsă (comănac), și de pe laturile gâtului cari alcătuiesc un fel de guler considerabil de mare, întrucâtva asemănător cu gulerul cocoșului de Spurcaci, dar fără culorile negre, și care guler îl găsim la ambele sexe în tot timpul. Cocoșul mai mare iar găina mai mică.

Lungimea acestui mascul dela Șicula era: 742 m/m, aripa 390 m/m, coada 240 m/m, tarsul (fluerul) 102 m/m, cirul 42 m/m. Acest prim exemplar să găsește în Muzeul Institutului Ornitologic din Budapesta.

Dropia gulerată trăește în pustiurile Syriei și la Ost de Nil, Mesopotamia în valea Iordanului, în Ostul Persiei, în Baludistan și Afgan, în Transkaukazia sudestică, Transkaspia și Turkestan. Deoseori observată în Rusia europeană și în mai multe țări din vestul Europei.

Scoaterea intestinelor din vânatul împușcat

Culcăm vânatul pe spate. Dacă este cerb sau țap, i-se așează capul astfel, ca să stee rezimat pe coarnele date înapoi. Prin aceasta partea din față al gâtului îi va sta întinsă. La vânat fără coarne, (ciută etc.) ținem cu mâna capul, când e nevoe. Mai întâi spintecăm pielea pe gât începând de la capul traheei până la piept, golind astfel trahea, pe care o curățăm pe cât posibil de mușchiulatură (carne). Pe urmă apucăm trahea împreună cu beregata, le tragem pe cât se poate în spre afară și le tăem în dreptul capului traheei. Trăgând de ea, despărțim beregata de trahee, trebuind să o înnodăm, ca să nu ese rumeguș pe ea. Pentru acest scop radem cu cuțitul pătura roșie cărnosă de pe beregată, pe o lungime de vre-o 4—5 cm., putându-se mai ușor înnoda așa și nici nodul nu se va desface ușor. Pe urmă apucăm beregata cu mâna dreaptă, cu stânga căutăm să o deslipim de trahee împingând mâna tot mai mult în spre coșul pieptului, iar apoi luăm beregata și o împingem cât putem în piept. La porci mistreți aceasta nu se poate face, în schimb înfigem cuțitul în gâtul porcului cam la 4 degete de piept și îi tăem trahea împreună cu beregata.

Acum trecem la partea dinapoi al vânatului. La vânat de sex masculin scoatem întâi testicolele, pe urmă i-se spintecă pielea burtei de la anus până la piept. La vânat feminin tăem mamelele. După aceasta înfigem cuțitul în burtă, între picioarele dinapoi și spintecăm burta propriu zisă până la piept. Cu degetele mânei stângi ridicăm mereu nițel pielea burții, cu dreapta ținem cuțitul cât se poate culcat, cu muchea în spre intestine, păzind

să nu le tăiem. În felul acesta am deschis complet burta fiind acum vizibile intestinele. Acum ne vârăm mâna dreaptă cu degetele întinse, tot dealungul stomacului până ajungem cu degetele la diafragmă. Indoim puțin degetele și cu băgare de seamă străpungem diafragma (cu degetele) și dacă am împins mâna tot în direcția spinărei, putem acum să apucăm beregata, pe care căutăm să o deslipim de tot învârtind-o așa cum o ținem în pumn. Dacă tragem numai, se rupe. Dacă nu am rupt-o și s'a deslipit o tragem până la stomac. Dacă totuși s'ar fi rupt, ceea-ce oricui i se poate întâmpla foarte ușor, atunci nu-i dăm drumul, ci apucăm și cu stânga stomacul și din o aruncătură dăm afară toate intestinele.

Urmează despicarea încheeturei cruciului, (între picioarele dinapoi). La vânat tinăr merge ușor, la vânat bătrân lovim peste muchea cuțitului cu un lemn, sau, dacă cuțitul este mai mare și știm să dăm acolo unde privim, lovim cu cuțitul osul până să despică. Acum, dacă apăsăm șoldurile, partea dinapoi a vânatului se va deschide de tot. După aceasta tăem binișor anusul în formă de inel (ca la porcii de casă) scoatem mațul anal și beșica. Cu aceasta am terminat.

Plămânul, inima și ficatul trebuie scoase astfel, ca să atârne toate de trahee, ca un ciorchine.

Vânătorul scoate intestinele din vânat, îmbrăcat așa cum este. Nu-și scoate deci nici haina, nici nu să sufucă. Începătorul se va murdări cu puțin sânge, doar la prima ocazie, pe urmă se va obișnui. Și chiar dacă?... Trebuie să respectăm codicele necris al regulilor vânătoarești.

C. A. V. P.